

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА**

Кафедра прикладної економіки і міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
професор **Р. ШЕЛЮДЬКО**
« 31 » _____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВПП 6 «ЕКОНОМІКА ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА»**

Рівень вищої освіти – **початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти**

Галузь знань – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Спеціальність – **051 «Економіка»**

Освітньо-професійна програма «**Економіка»**

Факультет **менеджменту і економіки**

Харків – 2020

Робоча програма дисципліни «Економіка галузей сільського господарства» для здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка».

«26» серпня, 2020 р. 19 с.

Розробник: **Пащенко Юлія Валентинівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри,
д-р екон. наук, професор ХНАУ
«26» серпня 2020 р.

Л. ЛОМОВСЬКИХ

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки

Протокол від «27» серпня 2020 р. № 2.

Голова навчально-методичної комісії
факультету менеджменту і економіки,
к. е. н., доцент

Ю. ФІЛІМОНОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень підготовки	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність – 051 «Економіка». Освітньо-професійна програма – «Економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 3		1-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи здобувача – 4,0	Освітній рівень – початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти	Лекції	
		12 год.	–
		Практичні, семінарські	
		12 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		66 год.	–
		Вид контролю: – залік.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка галузей сільського господарства» є формування економічного мислення у спеціалістів, підприємницький та комерційний підхід до розв'язання виробничих завдань через призму, поглиблення знань з методики визначення ефективності функціонування галузей в сільському господарстві.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Економіка галузей сільського господарства» є теоретична підготовка здобувачів з питань:

- розробка економічних основ розвитку галузі в умовах ринку та ефективність методів господарювання;

- вивчення, оцінка і обґрунтування способів раціонального використання земельних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;

- оцінка здійснення процесів спеціалізації, концентрації та інтенсифікації виробництва;

- у процесі вивчення дисципліни необхідно навчитися давати економічну оцінку економічним процесам і явищам, вміти розраховувати основні економічні показники, визначати основні напрямки, впровадження, досягнення НТП; застосування ресурсозберігаючих технологій, визначати пріоритетні напрямки капіталовкладень і розвитку сільського господарства в умовах ринку та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:**

- ✓ основні економічні категорії і поняття;

- ✓ критерії і показники, що виражають економічні категорії;

- ✓ оволодіти методиками визначення показників економічної ефективності виробництва різних видів сільськогосподарської продукції та ін.

уміти:

- ✓ визначати ефективність виробництва в сільськогосподарських підприємства будь яких форм власності та організаційно-правових форм;

- ✓ грамотно аналізувати одержані результати і на їх основі формулювати правильні економічні висновки;

- ✓ роботи відповідні узагальнення і пропозиції та ін.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у сфері економіки суб'єктів господарювання або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів сучасної економічної науки і характеризується певною невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Програмні компетентності:

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.

ЗК 8. Знання та розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи економічних законів та здатність діяти на їх основі.

спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань у сфері економіки підприємства.

СК 3. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння рівня фактичного та потенційно можливого технологічного розвитку галузі та його вплив на діяльність підприємства.

СК 6. Здатність виконувати економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні виробничих підрозділів підприємства.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Набувати необхідні знання про теоретичні та методичні засади розвитку структурних підрозділів, підприємства в цілому та галузі сільського господарства.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методiku визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 13. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати фактичні та планові показники їх діяльності з використанням математичного інструментарію.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна «Економіка галузей сільського господарства» пов'язана з курсами «Економіка підприємства», «Технологія виробництва продукції сільського господарства», «Планування та організація діяльності підприємства», «Економіка підприємства», «Економіка природокористування», «Екологія агропромислового комплексу» тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сільське господарство як галузь національної економіки.

Тема 1. Предмет, методи і завдання дисципліни «Економіка сільського господарства».

Сільське господарство та його народногосподарське значення. Фактори, що обумовлюють значення сільського господарства в економіці країни. Особливості сільськогосподарського виробництва. Предмет дисципліни. Завдання, що ставляться в процесі вивчення «Економіки сільського господарства». Методи вивчення дисципліни.

Агропромисловий комплекс і його структура. Поняття, склад і методи функціонування АПК. Сільське господарство – основна сфера АПК. Виробничі і економічні зв'язки між галузями АПК та їх розвиток. Кінцевий продукт і ефективність АПК. Кінцевий продукт АПК, його склад у натуральній і вартісній формі. Підвищення ефективності агропромислового виробництва на основі збалансованого розвитку різних ланок АПК і вдосконалення взаємовідносин між його галузями.

Поняття і значення інфраструктури сільськогосподарського підприємства. Класифікація інфраструктури. Народногосподарська, регіональна і господарська інфраструктура. Інфраструктура у системі агропромислового комплексу. Виробнича

інфраструктура та її економічне значення. Галузі інфраструктури з обслуговування сільськогосподарського виробництва (агросервіс). Галузі інфраструктури, які забезпечують процес доведення продуктів АПК до споживача. Економічна ефективність виробничої інфраструктури. Соціальна інфраструктура та її економічне значення. Необхідність і спрямованість соціальної діяльності підприємства за ринкових умов господарювання

Тема 2. Спеціалізація, інтенсифікація та концентрація в сільськогосподарському виробництві.

Суспільні форми організації виробництва та їх соціально-економічне значення. Сутність і об'єктивні умови розвитку спеціалізації сільськогосподарського виробництва. Спеціалізація як форма суспільного поділу праці. Особливості спеціалізації у сільському господарстві. Зональна, господарська і внутрішньогосподарська спеціалізація. Внутрішньогалузева спеціалізація та її умови. Показники спеціалізації. Поняття галузі і галузевої структури. Економічна характеристика головних, додаткових і підсобних галузей. Показники економічної ефективності галузевої структури. Визначення ефекту від структурних зрушень у співвідношенні галузей аграрних підприємств. Вибір галузей і оцінка альтернатив у процесі формування галузевої структури підприємства. Типи спеціалізованих господарств. Рівень і економічна ефективність спеціалізації сільськогосподарського виробництва

Економічна наука про екстенсивну та інтенсивну форми розширеного відтворення. Виникнення вчення про інтенсифікацію сільського господарства. Логічна схема аналізу інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Критерій і показники рівня інтенсивності сільськогосподарського виробництва (землеробства й тваринництва). Критерій і показники продуктивності (ефекту) сільського господарства загалом (землеробства й тваринництва). Критерій і показники ефективності сільськогосподарського виробництва (землеробства й тваринництва). Сутність економічної ефективності інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Рівень виробництва та економічної ефективності у сільському господарстві України. Фактори, що зумовлюють ефективність інтенсифікації виробництва. Напрями інтенсифікації сільського господарства.

Сутність концентрації сільськогосподарського виробництва. Форми і особливості концентрації виробництва у сільському господарстві. Показники концентрації і оптимальні розміри сільськогосподарського виробництва. Економічна і соціальна ефективність концентрації сільськогосподарського виробництва та методика її визначення.

Змістовий модуль 2. Економіка виробництва продукції рослинництва

Тема 3. Економіка виробництва зерна

Роль зернового господарства в економіці країни. Значення галузі для розвитку сільськогосподарського підприємства. Науково-обґрунтований та фактичний рівень споживання продуктів переробки зернових. Визначення загальної потреби країни в зерні. Державне регулювання ринку зерна. роль Державної продовольчо-зернової корпорації України у регулюванні ринку зернових.

Показники, що характеризують розвиток зернової галузі. сучасний рівень розвитку галузі в Україні в розрізі підгалузей. Система показників, що характеризує ефективність функціонування зерновиробництва, та їх значення в Україні.

Напрями підвищення ефективності виробництва зернових культур. Удосконалення системи насінництва, внесення добрив відповідно до науково - обґрунтованих норм та інші технологічні аспекти вирощування зернових.

Тема 4. Економіка виробництва технічних культур

Технічні культури, їх класифікація та народногосподарське значення. Значення та особливості вирощування цукрових буряків в Україні. Динаміка зміни фактичного споживання цукру в Україні та його порівняння з науково - обґрунтованими нормами. Проблеми функціонування цукробурякового комплексу України. Державна підтримка виробників цукрових буряків. Розвиток галузі цукрового буряківництва в Україні, її розміщення.

Система показників, що характеризують економічну ефективність розвитку галузі буряківництва в сільськогосподарських підприємствах. Фактичний рівень ефективності вирощування цукрових буряків у сільськогосподарських підприємствах. Основні недоліки вирощування цукрових буряків в Україні. Напрями збільшення виробництва цукрових буряків і підвищення ефективності галузі.

Значення картоплярства в економіці України. Особливості та проблеми функціонування галузі на сучасному етапі розвитку економіки. Спеціалізація та розміщення виробників картоплі на території країни. Показники ефективності розвитку галузі та їх фактичний рівень. Фактори, що впливають на ціну картоплі. Напрями та резерви підвищення ефективності функціонування галузі.

Тема 5. Економіка виробництва олійних культур

Народногосподарське значення та групи олійних культур. Напрями використання та види продукції, що є результатом функціонування галузі. Значення соняшнику в економіці держави та сучасних сільськогосподарських підприємств. Розвиток та розміщення вирощування соняшнику на території України. Економічна ефективність галузі та показники, що її характеризують. Напрями підвищення економічної ефективності вирощування соняшнику.

Значення та особливості вирощування льону в Україні. Проблеми функціонування льонарського комплексу України. Державна підтримка виробників льону. Розвиток галузі льонарства в Україні, її розміщення.

Система показників, що характеризують економічну ефективність розвитку галузі в сільськогосподарських підприємствах, особливості їх визначення. Фактичний рівень ефективності вирощування льону у сільськогосподарських підприємствах. Основні недоліки розвитку галузі в Україні. Напрями збільшення виробництва продукції льонарства і підвищення ефективності галузі.

Тема 6. Економіка виробництва овочів, плодів, ягід і винограду

Розвиток і розміщення виробництва овочів в Україні. Особливості овочівництва закритого та відкритого ґрунтів. Показники, що визначають ефективність овочівництва, їх диференціація залежно від напрямку овочівництва.

Динаміка показників ефективності функціонування галузі в Україні та шляхи її підвищення.

Розвиток і розміщення садівництва в Україні. Особливості вирощування кісточкових та зерняткових. Показники, що визначають ефективність функціонування галузі садівництва, їх диференціація залежно від напрямку галузі. Динаміка показників ефективності функціонування галузі в Україні та шляхи її підвищення.

Тема 7. Економіка виробництва та використання кормів

Кормова база і її значення в розвитку тваринництва. Поняття кормової бази та її сучасний стан, вимоги до кормової бази. Кількісні і якісні зміни в кормовиробництві. Якість кормів та її вплив на ефективність тваринництва. Економічне значення повноцінної годівлі тварин. Вплив кормової бази на галузеву структуру тваринництва.

Джерела кормових ресурсів і їх економічна характеристика. Польове кормовиробництво як основне джерело кормів. Виробництво кормів з природних кормових угідь. Корми тваринного походження і відходи промислового виробництва. Ефективне використання побічної продукції, відходи галузей рослинництва і харчової промисловості.

Економічна оцінка кормових культур, кормів і раціонів. Мета, показники і методика економічної оцінки кормових культур, окремих видів кормів і раціонів. Економічна оцінка кормових ресурсів як фактор удосконалення структури кормовиробництва.

Шляхи збільшення виробництва і зниження собівартості кормів. Інтенсифікація польового і лукопасовищного кормовиробництва. Розширення пожнивних, післяукісних, змішаних і ущільнених посівів. Поверхневе і докорінне поліпшення сіножатей. Створення культурних пасовищ.

Прогресивні способи збирання, зберігання і згодовування кормів та їх економічна оцінка. Реалізація продукції кормовиробництва.

Змістовий модуль 3. Економіка виробництва продукції тваринництва

Тема 8. Економіка виробництва продукції скотарства

Роль скотарства в економіці країни. Значення галузі для розвитку сільськогосподарського підприємства. Науково-обґрунтований та фактичний рівень споживання молока та молочних продуктів в переводі на молоко і м'яса та м'ясопродуктів. Зміна виробничої структури виробників молока та приросту живої маси ВРХ.

Показники, що характеризують розвиток галузі скотарства в сільськогосподарських підприємствах та господарствах населення. Сучасний рівень розвитку галузі в Україні. Система показників, що характеризує ефективність функціонування молочного та м'ясного скотарства, та їх значення в Україні.

Напрями підвищення ефективності виробництва молока та приросту ВРХ. Удосконалення системи годівлі, оптимізація структури кормових раціонів, племінна робота та інші технологічні аспекти утримання худоби та виробництва продукції. Удосконалення управління підприємством, маркетингової діяльності, мотиваційного механізму та ін.

Тема 9. Економіка функціонування галузі свинарства

Значення свинарства в продовольчому забезпеченні населення. Структурні зрушення і галузева структура галузей. Сучасний стан розвитку галузей, його особливості і проблеми.

Рівень продуктивності тварин, продуктивність праці, окупність виробничих витрат і кормів. Інтенсивність галузей, інтенсивні технології. Підвищення забезпеченості високоякісними і дешевими кормами. Поліпшення якості продукції, ріст продуктивності галузей, ліквідація втрат продукції, її зберігання, переробка та реалізація.

Методичні основи визначення показників економічної ефективності виробництва продукції свинарства. Шляхи підвищення показників ефективності виробництва приросту свиней.

Тема 10. Економіка функціонування галузі вівчарства

Значення вівчарства в продовольчому забезпеченні населення. Структурні зрушення і галузева структура галузей. Сучасний стан розвитку галузей, його особливості і проблеми.

Рівень продуктивності тварин, продуктивність праці, окупність виробничих витрат і кормів. Інтенсивність галузей, інтенсивні технології. Підвищення забезпеченості високоякісними і дешевими кормами. Поліпшення якості продукції, ріст продуктивності галузей, ліквідація втрат продукції, її зберігання, переробка та реалізація.

Методичні основи визначення показників економічної ефективності виробництва продукції вівчарства. Шляхи підвищення показників ефективності виробництва приросту овець, вовни.

Тема 11. Економіка виробництва продукції галузі птахівництва

Народногосподарське та економічне значення галузі птахівництва, сучасний стан і проблеми розвитку. Рівень продуктивності галузей, продуктивності праці, окупності витрат і рентабельності.

Натуральні і вартісні показники економічної ефективності виробництва продукції галузі птахівництва. Оцінка ефективності галузей. Порівняльна економічна оцінка виробництва окремих видів продукції.

Фактори та шляхи підвищення ефективності виробництва продукції птахівництва. Порівняльна економічна оцінка різних технічних заходів.

Тема 12. Економіка виробництва продукції бджільництва

Народногосподарське та економічне значення бджільництва, сучасний стан і проблеми розвитку. Рівень продуктивності галузі, продуктивності праці, окупності витрат і рентабельності.

Натуральні і вартісні показники економічної ефективності виробництва продукції бджільництва. Оцінка ефективності і Порівняльна економічна оцінка виробництва окремих видів продукції.

Фактори та шляхи підвищення ефективності виробництва продукції бджільництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п,с	лаб	інд	с.р.		л	п,с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Сільське господарство як галузь національної економіки												
Тема 1. Предмет методи і завдання дисципліни «Економіка галузей сільського господарства»	7	2	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Спеціалізація, інтенсифікація та концентрація в сільськогосподарському виробництві	8	-	1	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	15	2	2			11	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Економіка виробництва продукції рослинництва												
Тема 3. Економіка виробництва зерна	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Економіка виробництва технічних культур	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Економіка виробництва олійних культур	9	2	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Економіка виробництва овочів, плодів, ягід і винограду	8	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Економіка виробництва і використання кормів	7	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	40	6	6			28	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Економіка виробництва продукції тваринництва												
Тема 8. Економіка виробництва продукції скотарства	7	2	2	-	-	3	-	-	1	-	-	-
Тема 9. Економіка функціонування галузі свинарства	7	1	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Економіка функціонування галузі вівчарства	7	-	-	-		7	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п,с	лаб	інд	с.р.		л	п,с	лаб	інд	с.р.
Тема 11. Економіка виробництва продукції галузі птахівництва	7	1		-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Економіка виробництва продукції бджільництва	7			-	-	7	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	35	4	4	-	-	27	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	12	12	-	-	66	-	-	-	-	-	-

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет методи і завдання дисципліни «Економіка галузей сільського господарства»	1
2	Економіка виробництва зерна	1
3	Економіка виробництва технічних культур	1
4	Економіка виробництва продукції скотарства	1
5	Економіка функціонування галузі свинарства	1
Разом		5

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика визначення галузевої структури сільськогосподарських підприємств.	1
2	Економіка виробництва зерна.	1
3	Економіка виробництва технічних культур	1
4	Економіка виробництва олійних культур	1
5	Економіка виробництва та використання кормів	1
6	Економіка скотарства.	1
7	Економіка свинарства	1
Разом		7

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
—	—	—

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; прослуховування лекцій магнітних записів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, практичних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: розв'язання нестандартних задач; участь у ділових іграх і в розборі проблемних ситуацій; складання рефератів, доповідей, інформацій з заданої теми; інші види занять.

4. Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок в умовах виробництва.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток сільського господарства України.	2
2.	Виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств	4
3.	Науково-технічний прогрес і прискорення його розвитку в сільському господарстві	4
4.	Сучасний стан та проблеми виробництва продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах.	2
5.	Державна підтримка виробників зерна та її роль у розвитку галузі.	2
6.	Значення кукурудзи як основної кормової культури.	2
7.	Ринок соняшнику: Україна і світ.	4
8.	Економіка виробництва ріпаку	2
9.	Перспективи виробництва біопалива в Україні.	2
10.	Вплив якості картоплі на ефективність її вирощування та реалізації.	4
11.	Державне регулювання ринку цукрових буряків в Україні.	2
12.	Причини занепаду льоно-виробництва в Україні	2
13.	Порівняльна характеристики розвитку овочівництва закритого та відкритого ґрунту.	4
14.	Особливості розрахунку показників економічної ефективності вирощування овочів закритого ґрунту.	2
15.	Перспективи розвитку садівництва в Україні.	2
16.	Розміщення та районування виноградарства в Україні за сортовим складом.	4
17.	Стан галузі кормовиробництва у сільськогосподарських підприємствах.	2
18.	Необхідність та перспективи відродження вітчизняного комбікормового виробництва.	2
19.	Сучасний стан та основні проблеми розвитку галузей тваринництва в Україні.	2
20.	Племінна робота у молочному скотарстві.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
21.	Перспективи державної підтримки молочного скотарства в умовах СОТ.	4
22.	Значення системи утримання для високоефективного розвитку м'ясного скотарства.	2
23.	Переваги розвитку свинарства на промисловій основі.	2
24.	Роль спеціалізації та концентрації у формуванні ефективного виробництва продукції свинарства.	2
25.	Ефективність використання малогабаритних комбікормових установок у свинарстві.	2
26.	Залежність ефективності виробництва продукції вівчарства від виробничого напрямку.	2
	Разом	66

9. Індивідуальні завдання

Структура індивідуального науково-дослідного завдання відповідає тематиці практичних занять. Студенти беруть за основу реальне підприємство або модель підприємства, яка відповідає дійсності. Вихідними даними є загальні характеристики підприємства, характер виробничої діяльності, асортимент продукції, що виробляється, ринкові позиції. Ця модель є основою для виконання практичних занять, основні завдання що мають бути опрацьовані формуються відповідно до робочого зошиту для практичних занять.

10. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються наступні методи навчання: лекції із застосуванням мульти-медіа; розв'язування задач або творчих завдань, семінари-дискусії, мозкові штурми, робота в малих групах, робота в Інтернет; складання графічних схем.

11. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі семінарських занять.
2. Оцінювання роботи студентів під час проведення практичних занять.
3. Оцінювання самостійної роботи.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення модульного контролю.
6. Проведення підсумкового контролю (залік).

Поточне оцінювання знань та вмінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня

підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- проходження проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведення розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії. Вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та роботи висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента, або його усної відповіді всім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Самостійна робота оцінюється за критеріями: самостійності виконання; логічності та повноти висновків; наявності конкретних пропозицій; якості оформлення.

Модульний контроль проводиться три рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі *заліку*.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
3	3	4	4	4	3	3	4	3	3	3	3	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90–100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (75–89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60–74 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Здобувач **не допускається** до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю

(відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У визначені терміни студент добирає залікові бали.

Здобувач **вважається атестованим**, якщо сума балів одержаних за результати підсумкової/семестрової успішності дорівнює 60 балів за поточний і модульний контроль впродовж семестру (мінімум 35 балів) та можлива кількість балів набраних на іспиті – 40 балів.

13. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з курсу «Економіка галузей сільського господарства». Електронний варіант.
2. Робоча програма навчальної дисципліни;
3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт;
4. Пакет тестових завдань.

14. Рекомендована література

Основна

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. – [2-ге вид., доп. і переробл.] / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2004. – 624 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
3. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: [Монографія] / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
4. Економіка сільського господарства: навч. посіб./ В. К. Збарський, В. І. Мацибора, А. А. Чалий. та ін.; [за ред. В. К. Збарського]. – К.: Каравела, 2009. – 264 с.
5. Андрійчук В. Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В. Г. Андрійчук, М. В. Зубець, В. В. Юрчишин. – К.: Аграрна наука, 2005. – 140 с.
6. Артус М. М. Формування механізму ціноутворення в умовах ринкової економіки: монографія / М. М. Артус. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 354 с.
7. Березівський П.С. Скотарський підкомплекс АПК Львівщини: стан, проблеми та шляхи розвитку / П. С. Березівський, З.П. Березівський. – Львів: Українські технології. – 2000. – 140 с.
8. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках: наукова доповідь / [За ред. В. М. Трегобчука, Б. Й. Пасхавера]. – К.: Інт-т екон. та прогнозув., 2007. – 260 с.
9. Копитець Н. Г. Функціонування системи збуту продукції молочного скотарства: теоретико-практичний аспект: [Монографія] / Н. Г. Копитець. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки». – 2007. – 208 с.
10. Кравченко С. А. Адаптація економічного механізму функціонування сільськогосподарських підприємств к умовам ринка: монографія / С. А. Кравченко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 444 с.

11. Месель–Веселяк В. Я. Розвиток м'ясопродуктового під комплексу України / В. Я. Месель–Меселяк, О. В. Мазуренко, [під наук. ред. П. Т. Саблука] – К.: ННЦ «Інституту аграрної економіки». – 2004. – 198 с.
12. Методичні рекомендації щодо формування спеціалізованих сільськогосподарських підприємств з виробництва продукції тваринництва та обґрунтування раціональних розмірів ферм і комплексів / В. Я. Месель–Веселяк, В. О. Мазуренко, В. П. Щепієнко [за ред. В. Я. Месель–Веселяка]. – К.: 2007. – 64 с.
13. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / О. М. Могильний. – Ужгород: ІВА, 2005. —400 с.
14. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві: підручник / В. М. Нелеп. – [2-ге вид. перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2004. – 495 с.
15. Онегіна В. М. Державне регулювання цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників: монографія / В. М. Онегіна. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 590 с.
16. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П. С. Харів – Тернопіль: "Економічна думка", 2003. – 326 с
17. Саблук П.Т. Формування міжгалузевих відносин: проблеми теорії та методології / П. Т. Саблук, М. Й. Малік, В. Л. Валентинов. – К.: ІАЕ, 2002 – 294 с.
18. Салила К. С. Ефективність господарської діяльності підприємств Запоріжжя / К. С. Салила. – Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2005. – 187 с.
19. Сокол А. И. Резервы экономии ресурсов в животноводстве / А. И. Сокол, В. Д. Белойван, К. Г. Храпач, В. В. Мерчанський. – Х.: Бизнес Информ, 2003. – 160 с.
20. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві (теорія, методологія, практика). Т. 2. Нормативна собівартість та ціни на сільськогосподарську продукцію / [За ред. П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника,
21. М.В. Зубця, В.Я. Месель–Веселяка]. – К., 2008. – 650 с.
22. Шпикуляк О. Г. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / О. Г. Шпикуляк, Ю. П. Воскобійник, О. В. Овсянніков та ін.; [За ред. Шпикуляка О. Г., Воскобійника Ю. П., Овсяннікова О. В.] – К., 2007. – 294 с.
23. Щелкунов В. І. Методологічне обґрунтування узагальнюючого показника економічної ефективності виробництва та його використання у сфері соціально–трудових відносин / В. І. Щелкунов, О. О. Воронін, О. О. Давидюк. – К.: «Наукова думка», 2005. – 186 с.
24. Яковчик Н. С. Кормление и содержание высокопродуктивных коров / Н. С. Яковчик, А. М. Лапотко, [под ред. Плященко С.И.] – Молодечно: Тип. «Победа», 2005. – 287 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>

2. Наукова періодика України; Нац. бібл. України ім. В.І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Научная электронная библиотека. – [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.ru/defaultx.asp>

4. Правовий портал України «Ліга-закон». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>

Міжнародні інформаційні ресурси та бази даних з вільним доступом для здобувачів ОПП в Харківському НАУ ім. В.В. Докучаєва

<http://lib.knau.kharkov.ua/resursi-bbloteki.html#elres>

Scopus	http://lib.knau.kharkov.ua/news/840-scopus.html
Портал Springer Link	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2363-dostup-do-portalu-springer-link.html
Ресурси відкритого доступу - Архів научних журналів - Електронна бібліотека MYBRARY - Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України - База даних научних журналів.	http://lib.knau.kharkov.ua/news/kulturno-massova-dyalnst/803-na-dopomogu-naukovcyam-nashogo-unversitetu.html http://arch.neicon.ru/ http://www.cnsnb.ru/ http://dspace.nbuv.gov.ua/ http://www.worldscientific.com/
Електронна база POLPRED.com	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/1382-dovvagi-naukovcv-nashogo-unversitetu.html
Мобільний додаток RESEARCHER	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2275-dovvagi-naukovcv.html
Бібліометрика української науки	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/916-bblometrika-ukrayinskoyi-nauki.html
Світові наукометричні бази даних	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2265-dovvagi-naukovcv.html
Відкрито доступ до WEB OF SCIENCE	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2314-dovvagi-naukovcv.html
OPEN UKRAINIAN CITATION INDEX (OUCI)	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2352-dovvagi-naukovcv.html
Index Copernicus	https://indexcopernicus.com/index.php/pl/
Scimago Journal & Country Rank (SJR)	http://www.scimagojr.com/
GoogleScholar	https://scholar.google.com.ua/
База даних РІНЦ	http://lib.knau.kharkov.ua/news/505-baza-danih-rnc.html
Дистанційне обслуговування користувачів	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2380-distancyne-obslugovuvannya-koristuvachv.html
Міжнародне видавництво	http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2381-na-

SPRINGER NATURE	dopomogu-navchalnomu-procesu.html
Online-agro	https://agro-online.com.ua
Agronews	https://agronews.ua
International Information System for the Agricultural Sciences and Technology	http://agris.fao.org/agris-search/index.do
Статистика FAO	http://www.fao.org/faostat/en/#home
Agricultural On-Line Access	https://agricola.nal.usda.gov/
The World's Leading Agriculture Database	https://eurekamag.com/
Український індекс наукового цитування	http://uincit.uran.ua/scientists/fronts/about
Електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського	http://uincit.uran.ua/scientists/fronts/about
ERIC (Educational Resource Information Center) (база даних з проблем освіти)	https://eric.ed.gov/

Інституційний депозитарій

Система DSpace <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/>

Автореферати і дисертації	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/1
Бібліотека	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/26
Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/968
Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва серія "Економічні науки"	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/1407
Навчальні видання	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/10
Наукові видання	http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/3

Електронний архів Scriptorium

<http://lib.knau.kharkov.ua/bibliotek/2278-do-uvagi-koristuvachv-bbloteki.html>